

PŘEHLEDNĚ: Rusko proti Ukrajině. Vše o staletém sporu a vládě nad středem světa

[CNN cnn.iprima.cz/prehledne-rusko-proti-ukrajine-vse-o-staletem-sporu-a-vlade-nad-stredem-sveta-55813](https://www.cnn.cz/prima/cz/prehledne-rusko-proti-ukrajine-vse-o-staletem-sporu-a-vlade-nad-stredem-sveta-55813)

18 fotografií

8 Zobrazit galerii

Ukrajina patří Rusku. Anebo ne? Územní spor mezi dvěma národy se táhne už od dávného středověku, v listopadu 2021 se rozhořela jeho další etapa, když začal ruský prezident Vladimir Putin podle mnohých

expertů plánovat invazi na Ukrajinu, kterou v únoru následujícího roku uskutečnil. Co ho k tomu mohlo vést? Proč je Ukrajina důležitá? A jakou roli v tom hraje Krym, plyn nebo Černé moře?

Proč začal územní konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou?

Kdyby byl svět jeden velký stát, Istanbul by byl jeho hlavní město, řekl kdysi Napoleon Bonaparte. Chtěl tím poukázat na fakt, že tureckým městem ležícím v pomyslném středu světa po staletí kráčely dějiny mnoha národů. A obdobným vývojem si prošlo i území na opačné straně Černého moře – **Ukrajina**.

Celý spor mezi dvěma státy na východě Evropy je prakticky založený na jediném historickém předpokladu Moskvy, že Ukrajina patří Rusku a nemá právo na územní sebeurčení. Historické spojení obou

zemí dokládá už název jednoho z nejstarších středověkých států – **Kyjevská Rus.**

K tématu

CNN

Putin vycítil slabost Západu. Začíná studená válka, oznámil vrcholný politik USA

17. ledna 2022

Ukrajinci se totiž podobně jako řada méně početných evropských národů dlouhé roky potýkali s absencí vlastního státu. Po rozpadu Kyjevské Rusi se o území Ukrajiny prala Litva i Polsko, a když už to pro Ukrajince vypadalo nadějně, pohltilo je carské Rusko i Habsburská monarchie (později Rakousko-Uhersko).

Šanci na vlastní stát proto Ukrajinci podobně jako Češi vycítili paradoxně až během první světové války, kdy byla během chaosu bojů a říjnové revoluce v Rusku založena v roce 1917 **Ukrajinská lidová republika**. Nádech svobody ale netrval dlouho, území za pár měsíců zabrala Rudá armáda a Ukrajinci museli na autonomní stát čekat znovu až do roku 1991, kdy půl roku před rozpadem Sovětského svazu vznikla 24. srpna konečně samostatná Ukrajina.

Mezitím Ukrajinci čelili krutovládě Josifa Vissarionoviče Stalina i dalších sovětských vůdců. Národ se potýkal s hladomorem i neustálou snahou o rusifikaci, tedy potlačení ukrajinské historie, jazyka i hodnot. Do vzájemných vztahů Ruska, Ukrajiny i Polska se promítá také odkaz děsivého Volyňského masakru, kdy ukrajinští nacionalisté v roce 1943 vyvraždili desetitisíce židovských občanů zejména z Polska. Temná etapa ukrajinských dějin tak dodnes nahrává ruské propagandě v narativu, že Ukrajina patří na východ a ne po bok zemí jako Polsko.

Proč Rusko v roce 2014 anektovalo poloostrov Krym?

S **Krymem** je to složité. Poloostrov v Černém moři totiž historicky plánům Ukrajiny na vlastní stát příliš nefandil a o jeho území se v minulosti krom Ukrajinců prali právě Rusové či ještě dříve Tataři. Krym patřil Rusku od roku 1783 až do roku 1954 (nebyl tedy součástí ukrajinských lidových republik), kdy ho sovětský vůdce Nikita Chruščov přenechal Ukrajincům.

K tématu

Zahraničí

Biden opět pohrozil Putinovi. Za jakoukoliv agresi vůči Ukrajině tvrdě zaplatíte, vzkázal

20. ledna 2022

Na Krymu je přes 50 procent obyvatel ruské národnosti, což nahrává směřování této oblasti politicky spíše na východ než na západ.

Geografická schizofrenie se musela řešit kompromisem i v roce 1991, kdy vedle Ukrajiny vznikla Autonomní republika Krym, která právně spadala pod Ukrajinu, ale fakticky už to bylo podstatně složitější.

Jestliže tedy Putin věří, že Ukrajina historicky patří Rusku, tak u Krymu je takové přesvědčení dlouhodobě nejsilnější. Ruský prezident svůj sen o obnově Sovětského svazu začal realizovat v roce 2014, kdy využil politického chaosu na Ukrajině, spolu s proruskými separatisty poloostrov Krym obsadil vojáky a zahájil okupaci.

Co znamenají pojmy Doněcká a Luhanská lidová republika?

Ukrajinci v chaosu kolem invaze na Krym a pádu proruského prezidenta Viktora Janukovyče přišli fakticky nejen o slavný poloostrov, ale rovněž o dost podstatnou část na východě země. Proruští separatisté na východě Ukrajiny využili nepřehledné situace a za podpory Ruska vyhlásili v roce 2014 dva samozvané státy **Doněcká lidová republika a Luhanská lidová republika**, čímž se mapa Ukrajiny ještě více roztříštila.

Motivace k tomuto kroku byly podobné jako u Krymu, východ Ukrajiny politicky i národnostně delší dobu tíhne k Rusku. Národnostní složení je pestré, Ukrajinci tu tvoří zhruba polovinu obyvatelstva, což v oblasti po převratu proruských separatistů vyvolává neustále napětí.

K tématu

[Ukrajina](#)

Na Ukrajině už jsou ruští sabotéři. Mají tam vyprovokovat invazi, tvrdí tajné služby USA

14. ledna 2022

Za poslední roky došlo mezi samozvanými proruskými státy (které zároveň utvořily konfederaci Novorusko podporovanou Ruskem) a zbytkem Ukrajiny k několika ozbrojeným střetům. Na pomezí oblastí vznikla regulární vojenská fronta, kde denně hlídají ukrajinští vojáci v zákopech jako vystřížených z první světové války. K vzájemnému ostřelování došlo i na podzim loňského roku, kdy Ukrajina použila v Donbasu proti separatistům drony nakoupené v Turecku. Putin v únoru roku 2022 uznal autonomii obou republik a podnikl invazi do regionu, po které započala válka mezi Ruskem a Ukrajinou.

Jak se vyvíjel poslední spor mezi Ruskem a Ukrajinou?

Na konci roku 2021 se u hranic Ukrajiny a Ruska začalo stupňovat největší napětí od invaze na Krym. Kyjev obvinil Moskvu z toho, že plánuje na Ukrajině vojenský převrat. Kreml to popřel, začal ale k hranicím Ukrajiny přesouvat vojáky a vzájemné vztahy obou zemí se ještě více vyhrotily. Rusko navíc podniklo řadu vojenských cvičení,

bylo aktivní na Krymu a organizovalo operace i v Bělorusku, čímž obklíčilo Ukrajinu ze tří stran. Celkem mělo být u hranic východoevropské hranice téměř 200 tisíc ruských vojáků.

16 fotografií

6 Zobrazit galerii

Situace se zdramatizovala v půli ledna roku 2022, kdy ukrajinské a americké zpravodajské služby došly k závěru, že se na území Ukrajiny již pohybují ruští sabotéři, kteří mají spáchat takzvanou operaci pod falešnou vlajkou. Tito lidé řízení Kremlem se mají údajně pokusit o

eskalaci napětí, ze které by Moskva obvinila Kyjev, a mohla tak ospravedlnit vlastní invazi na Ukrajinu. Operací pod falešnou vlajkou začala v minulosti i druhá světová válka, kdy Němci převlečení za polské agresory zinscenovali útok na vysílačku v Gliwicích.

K tématu

NATO

NATO odmítlo ruskou žádost o nerozšiřování Aliance. Hrozí invaze na Ukrajinu?

12. ledna 2022

Překotný vývoj událostí ještě příživil rozsáhlý hackerský útok, který zasáhl ukrajinské instituce včetně několika vládních webů. Výpočetní agresí provázela jasná protiukrajinská rétorika. Kyjev pár dní po útoku oznámil, že stopy podle něj vedou do Ruska. Mezitím začaly nad švédským ostrovem Gotland v Baltu létat neznámé drony. Obavy z nejhoršího se potvrdily na konci února, kdy Rusko zaútočilo na Ukrajinu a označilo to za speciální válečnou operaci.

Je Ukrajina součástí NATO? Jaký je postoj Ruska a USA?

Ukrajina není součástí **Severoatlantické aliance** ani **Evropské unie**, a neměla proto žádnou záruku, že by jí v případě otevřeného konfliktu s Ruskem přispěchaly západní mocnosti na pomoc. Například Velká Británie už na rovinu řekla, že na pomoc nepřijde. Ačkoli na východ Evropy posílá jako ostatní státy dodávky zbraní.

Rusko při diplomatických jednáních se Západem požaduje, aby se NATO zavázalo, že Ukrajinu do aliance nepřijme, čímž podmiňuje i zmírnění napětí. Takový požadavek ale členské státy paktu odmítají stejně jako demilitarizaci ve východoevropských státech.

K tématu

Ukrajina

Ukrajina má úctyhodnou armádu, na Rusko to ale nestačí. Kdo má kolik vojáků a tanků?

24. února 2022

Kolik má vojáků a tanků Ukrajina a kolik Rusko?

Na poměry Evropy má Ukrajina výjimečně početnou a vybavenou armádu. K dispozici má přibližně 250 tisíc aktivních vojáků a dalších 900 tisíc lidí v záloze. Moskva má včetně záloh zhruba **tři miliony vojáků**. Mimoto má přes 20 tisíc tanků, čtyři tisíce letadel a 50 tisíc obrněných vozidel.

V absolutních číslech samozřejmě Ukrajina nemůže Rusku konkurovat, přesto se může pochlubit nezanedbatelným množstvím těžké techniky. Kyjev má pod palcem 2,5 tisíce tanků či zhruba 12

tisíc obrněných vozidel. Největší mezeru má Ukrajinu v letectvu, vojenských letounů je na letištích ani ne 300. Kyjev navíc disponuje pouze 25 válečnými loděmi, Rusko jich má přes 600. V konečném důsledku je vhodné připomenout, že Ukrajina na rozdíl od Ruska nevlastní žádné jaderné zbraně.

Může mít Rusko postranní motivace? Jde o plyn a moře?

Ta dáma protestuje až příliš, píše se ve slavném Hamletovi Williama Shakespeara. Fráze se v anglicky mluvících zemích využívá pro popsání situace, kdy člověk až příliš okatě zaujímá určité stanovisko, kvůli čemuž je v podezření, že skrývá postranní úmysly.

Není tajemstvím, že k takovým situacím dochází i ve vrcholné mezinárodní politice. Rusko mohlo mít k invazi na Ukrajinu vesměs tři důvody. Tím prvním je naplnění historického předpokladu, že Kyjev kdysi Rusku patřil.

K tématu

Energetika

Mráz přichází z Kremlu. Rusko přivírá kohoutky plynovodu do Evropy a cena láme rekordy.

20. prosince 2021

Dalším důležitým atributem ve hře o moc na východě Evropy je **plyn**. Ukrajina byla dlouhé roky klíčovou tranzitní zemí při vývozu ruského plynu na západ Evropy, což vedlo k řadě ekonomicky motivovaným sporům. Moskva se proto rozhodla obejít Ukrajinu jako obchodního partnera a vybudovala plynovody Nord Stream 1 a 2, které dostanou přes Balt plyn do Německa a dál na západ Evropy bez potřeby tahačů s Kyjevem.

Ukrajina se mezitím snaží vymanit ze závislosti na ruském plynu čerpáním z vlastních nalezišť a hledáním jiných obchodních partnerů. Kdyby Rusko uskutečnilo invazi na Ukrajinu, popsané problémy s prouděním plynu by pochopitelně nemusela řešit.

Dalším důležitým faktorem může být **Černé moře**. Rusko totiž i přes svou rozlehlost kvůli zamrzlým vodám na severu historicky postrádá kvalitní přístav, který by mu usnadnil expanzi válečného loďstva. Černé moře se proto jeví jako logická spojnice mezi vnitrozemím Evropy a **Středozezemním mořem**. Že má Rusko o Středozezemní moře zájem, dokládá i aktivita Moskvy na Blízkém východě, zejména v občanské válce v Sýrii.

Mimoto je samozřejmě možné, že se Putin snaží napětím kolem Ukrajiny odvést pozornost od docela jiných úmyslů.